Nr. 126. Czwartek 3. Czerwca 1852. Rok gazecie 41.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i codziennym urzędowym Dziennikiem, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 złr. 15 kr., miesięcznie 1 złr. 25 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 40 kr., miesięcznie 1 złr. 40 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 2. czerwca. Dnia 2. czerwca 1852 wyjdzie w c. k. galicyjskiej drukarni rządowéj i będzie rozdany XXXIII. zeszyt z roku 1851 dziennika rządowego ustaw krajowych dla kraju koronnego Galicyi.

Sprawy krajowe.

Wiédeń, 31. maja. Jego c. k. Apostolska Mość powrócił dzisiaj zrana z podróży do Pragi. *(L. k. a.)*

(Zamierzone wcielenie księstw Modeny i Parmy do austr. systemu cłowego blizkie urzeczywistnienia.)

Wiédeń, 29. maja. Możemy podać w w tej chwili, pisze *litogr. kores. austr.*, tę równie ważną jak i pocieszającą wiadomość, że powzięty już od dawna zamiar wcielenia księztw Modeny i Parmy do wielkiego austryackiego systemu cłowego przez wytoczenie konkluzyjnych układów zapewne wkrótce już urzeczywistniony zostanie. Jeżli zważymy, że ludność tych błogosławionych od natury krajów przeszło 1 milion dusz wynosi, okaże się możność tego przyłączenia sama przez się dostatecznie przemawiająca, a przygotowujący się fakt powitają bez wątpienia jako pożądany i zbawienny wszyscy przyjaciele niemiecko-austryackiego planu zjednoczenia cłowego.

(Przywóz angielskich produktów i fabrykatów do Austryi od roku 1831—1850.)

Wiédeń, 28. maja. Jeneralny inspektorat dla przywozowego i wywozowego handlu Wielkiej Brytanii wyciągnął z urzędowych rejestrów wszystkich urzędów cłowych wykaz tych angielskich tudzież iryjskich produktów i fabrykatów, które od r. 1831—1850 z Anglii i Irlandyi do Austryi exportowano. Z tego zestawienia okazuje się, że według deklarowanej wartości: w roku 1831 za 619,484 funtów szterlingów, w r. 1832 za 578,074 funt. szterl., w r. 1833 za 482,231 funt. szterl., w r. 1834 za 626,412 funt. szterl., w r. 1835 za 581,648 funt. szterl., w r. 1836 za 543,313 funt. szterl., w r. 1837 za 557,958 funt. szterl., w r. 1838 za 723,965 funt. szterl., w r. 1839 za 525,382 funt. szterl., w r. 1840 za 497,407 funt. szterl., w r. 1841 za 404,392 funt. szterl., w r. 1842 za 434,849 funt. szterl., w r. 1843 za 508,034 funt. szterl., w r. 1844 za 511,452 funt. szterl., w r. 1845 za 570,522 funt. szterl., w r. 1846 za 755,981 funt. sztrl., w r. 1847 za 537,009 funt. szterl. w. r. 1848 za 494,525 funt. szterl., w r. 1849 za 658,992 funt. sztrl., w r. 1850 za 607,755 funt. szterl., angielskich, szkockich i irlandzkich materyi surowych, pół- i całych fabrykatów do Austryi sprowadzono. Powyższe liczby zawierają jednak tylko bezpośredni przywóz do austryackich portów nad morzem Adryatyckiem z wyłączeniem innych dróg spedycyjnych. *(L. k. a.)*

(Wiadomości potoczne z Wiédnia.)

Wiédeń, 29. maja. Na wszystkich nadbrzeżnych stacyach w Węgrzech, koło których Cesarz Jego Mość będzie przejeżdżać w drodze do Pesztu, czynią przygotowanie do świetnego powitania, które, chociaż Monarcha na ląd nie wysiędzie, odbędzie się jednak w stosowny sposób przez rozstawienie muzycznych band, przegrywających hymn ludu i tym podobnie.

Hrabia Nesselrode miał dwie konferencye z panem ministrem finansów w czasie swego pobytu w Wiédniu. Na giełdzie i w innych kołach finansowych utrzymują, że pan hrabia wspomniał z prawdziwą radością o polepszających się stosunkach austryackich finansów, i że zachodzący między Austryą i Rosyą przyjacielski stosunek przyczynił się nie mało do spiesznego i pomyślnego zawarcia pożyczki Londyńskiej.

— Wiadomości, nadesłane tu dotychczas z zagranicy o nowej pożyczce, są bardzo pomyślne i zaspokajające. Jak piszą z Frankfurtu, nieulega żadnej wątpliwości, że udział w subskrypcyi będzie znaczny, i że pożyczka najlepszy skutek osiągnie.

— Z wiadomego źródła zapewniają, że z potwierdzonem rozporządzeniem do polepszenia waluty, połączona jest także tocząca się od dawna kwestya o reformie monety austryackiej. Przyczyną tego arcyważnego rozporządzenia jest ta od kilka lat pojawiająca się okoliczność, że austryackie śrebro dla przedziwnej swojej wartości ciągle za granicą przetapiają, i z zyskiem znowu na monetę przebijają. Jak słychać, przyjmie Austrya menniczą stopę państw południowo-niemieckich. W jaki sposób będzie uskutecznione to przejście, nie postanowiono jeszcze, lecz zapewne i w tej mierze niezadługo wyjdą przepisy.

— Zdaje się, że Jego Mość Król Bawaryi w ciągu tego lata zaszczyci rezydencyę swą obecnością. Nadeszły tu wczoraj za pośrednictwem pruskiej kolei żelaznej trzy dworskie wagony bawarskie dla spróbowania, czyli można niemi jechać po austr. żelaznej kolei. Wagony te odeszły wieczorem na Oderberg z powrotem. Wagon salonowy jest bardzo wytwornie zbudowany i urządzony, zawiera 3 oddziały, salon, gabinet toalety damskiej i gabinet jadalny. W drugim wagonie jest kuchnia, a w trzecim pakunek podróży. Wszystkie trzy wagony przejechały bez trudności po austr. kolei żelaznej.

— Za kilka dni spodziewane są dalsze postanowienia o zaprowadzeniu najwyższej władzy politycznej, i zaraz po Zielonych Świętach rozpocznie ta władza swoję czynność. Z departamentu policyi ministerstwa spraw wewnętrznych przeniesiono już 40 urzędników do nowej władzy.

— Pogłoska o przyszłem połączeniu ministerstwa oświecenia z ministerstwem spraw wewnętrznych obiega znowu po mieście. Z wiarygodnego źródła możemy zapewnić, że ta kwestya jest już rozstrzygnięta, i że projekt o przyszłym zakresie działania ministerstwa nauk publicznych jest już wypracowany. Ale na wiarę zasługuje wiadomość o modyfikacyach w naukach publicznych i w organizacyi prowizorycznego instytutu radców szkolnych.

— Obrady nad zniesieniem urbaryum w Węgrzech są już, jak słychać, na ukończeniu. Główne zarysy, są następujące: umiarkowane tylko obciążenie poddanych, słuszne a nie przesadzone wynagrodzenie właścicieli gruntów i spieszne przeprowadzenie uwolnienia od ciężarów gruntowych. *(Ll.)*

(Przybycie Jego c. k. Apostolskiej Mości do Pragi.)

Praga, 29. maja. Jego c. k. Apostolska Mość przybył dziś rano o 5ej godzinie 5. minucie do Pragi. W dworcu kolei żelaznej zebrani byli na przyjęcie Najjaśniejszego Pana Ich cesarzewiczowskie Moście arcyksiążęta Leopold i Józef, Jego Eminencya kardynał arcybiskup, c. k. jeneralicya i szefowie władz cywilnych. Pan burmistrz Dr. Wanka na czele wydziału miejskiego miał najwyższy zaszczyt powitać Jego c. k. Mość w imieniu miasta Pragi, poczem Cesarz Jego Mość wyrazić raczył najwyższe ukontentowanie Swoje względem objawionego dobrego sposobu myślenia. Jego Cesarska Mość wsiadł potem do cesarskiego nadwornego powozu i odjechał do cesarskiego zamku na Hradszynie.

Wnętrze dworca kolei żelaznej było na cześć przybycia Najjaśniejszego Pana jak najświetniej przyozdobione. Pomimo rannej godziny i nadspodziewanie przyspieszonego przybycia Jego Mości Cesarza zebrały się bardzo liczne tłumy ludu w pobliżu dworca kolei żelaznej i we wszystkich ulicach, przez które przejeżdżał Najdostojniejszy Monarcha. W ulicach stały szpalerem z chorągwiami i muzyką, cechy chrześciańskie i żydowskie, tudzież młodzież szkolna obojej płci. Okrzykami radości powitany został za przybyciem Swojem Monarcha i widocznie radowali się wszyscy uszczęśliwiającą obecnością rycerskiego Cesarza w murach naszego miasta. Dziewczęta stały w kilku miejscach kwiaty na drogę, którędy jechał Monarcha. Za przybyciem Jego apostolskiej Mości na zamek, wyszedł naprzeciw Niemu Najdostojniejszy Stryj Jego, I. M. Cesarz Ferdynand, a serdeczne wzajemne powitanie obydwóch Cesarskich Mości zrobiło głębokie wrażenie na otaczających. O godzinie ósmej zrana udał się Jego Cesarska Mość na plac inwalidów, gdzie się odbyła wielka parada wojskowa, na którą wyruszyła cała załoga Pragi wyjąwszy dwa bataliony piechoty pełniące służbę. Po przeglądzie defilowało wojsko przed Najjaśniejszym Panem. Gdy się skończyło defilowanie manewrował każdy oddział zosobna w ogniu. Manewry skończyły się imponującą kanonadą artyleryi; dopiero około południa skończyła się świetna uroczystość wojskowa, a Jego Cesarska Mość powrócił potem na most pontonowy i na Bubnę do c. k. zamku. Ponieważ także pogoda sprzyjała, zebrała się przeto na placu inwalidów wielka masa ludu, która przyjeżdżającego Monarchę powitała głośnemi okrzykami radości.

Po skończonej paradzie zwiedził Cesarz wystawę sztuk pięknych, potem dom roboty przymusowej na Hradszynie, udał się następnie

znowu na Nowe Miasto, gdzie zwiedził kilka zakładów, jako to, c. k. szpital wojskowy, szpital powszechny, dom obłąkanych, dom karny i szpital Św. Łazarza dla dzieci. *(Prag. Ztg.)*

(Rozporządzenie Jego cesarzew. Mości Arcyksięcia Albrechta, wojskowego i cywilnego gubernatora Węgier.)

Peszt, 25. maja. W urzędowym dzienniku dla królestwa Węgier zawarte jest następujące rozporządzenie Jego cesarzew. Mości najdostojniejszego Arcyksięcia Albrechta, wojskowego i cywilnego gubernatora Węgier z dnia 6. b. m., którem się przepis uniformowania dla publicznych urzędników w królestwie Węgierskiem publikuje.

„Jego c. k. Apostolska Mość raczył najwyższym własnoręcznym listem z 23. kwietnia r. b. potwierdzić poniższy przepis uniformowania dla publicznych urzędników w królestwie Węgierskiem, aby urzędnikom policyi, tudzież inspektorom i komisarzom straży finansowej przepisany dotychczas uniform i nadal niezmiennie pozostawiono.

Stosownie do tego najwyższego przepisu mają publiczni urzędnicy występować w służbie wyłącznie w uniformie według tego przepisu, przeciwnie zaś jak najściślej zakazuje się dalsze noszenie innych ubiorów narodowych tak w służbie jak poza obrębem służby.

Prowizorycznie mianowani urzędnicy nateraz nie są do tego obowiązani; jednak jeżeli sobie każą zrobić uniform, mają się również zastósować do tego przepisu.

Urzędnicy montanistyki, którzy już teraz posiadają stósowne uniformy, mają je nosić aż do dalszych rozkazów.“

Arcyksiążę *Albrecht*, jenerał kawaleryi. *(W. Z.)*

(Kurs wiedeński z 2. czerwca 1852.)

Obligacye długu państwa 5% 95$^7/_8$; 4$^1/_2$% 85$^7/_8$; 4% —. 4% z r. 1850 —; wylosowane 3% —. Losy z r. 1834 —; z roku 1839 315. Wied. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1378. Akcye kolei pół. 2010. Glognickiej kolei żelaznej 763$^3/_4$. Odenburgskie 122. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 663. Lloyd 665.

Portugalia.

(Królowa w Porto. — Rewizya taryfy cłowej.)

Porto, 20. maja. Królowa przybyła w swojej podróży wczoraj znowu do Porto; wszędzie przyjmowano Ją z największym zapałem. W Viana, Braga i w Guimaraens. Dziś zwiedzał dwór kilka przemysłowych zakładów w Porto, wieczór wyprawiło miasto na cześć przybycia królowej wielki festyn, a dnia 22. b. m. udaje się królowa z powrotem do stolicy.

Przy rewizyi taryfy cłowej okazuje się teraz, że Anglia pomimo swego wpływu w Portugalii daleko gorzej wyszła niż Ameryka. Fabrykaty żelaza i towary lniane opłacać będą dawne wysokie cła przywozowe; toż samo wszystkie fabrykaty wełniane. Co do wywozu soli otrzymali Amerykanie daleko większe koncesye niż Anglicy. *(P. Z.)*

Anglia.

(Posiedzenie izby wyższej dnia 25. maja.)

Londyn, 25. maja. Na wczorajszem posiedzeniu *izby wyższej* wywołało powtórne odczytanie bilu, zezwalającego na dalszy pobór podatku dochodowego przez cały rok długą debatę, w ciągu której interpelował Lord *Granville*, znowu rząd o zamiary jego pod względem finansowej i komercyalnej polityki Peela, a mianowicie pod względem ceł zbożowych. Potem oświadczył Lord *Derby* bez ogródki, że obciążenie zboża cłami przywozowemi nieuważa za absolutnie potrzebne, ale tylko za środek ku ulżeniu rolniczej ludności. On sam jest zawsze jeszcze tego zdania, do wyborców zaś należy, oświadczyć się stanowczo w tym względzie przy zbliżających się wyborach; on ze swojej strony sądzi nadto, że za powtórnem zaprowadzeniem podatku zbożowego nie oświadczy się dostateczna większość.

Lord Granville życzył krajowi szczęścia wobec tak zaspokajającego i zupełnie niespodziewanego oświadczenia, a z ławek opozycyi dał się słyszeć głośny okrzyk pochwały.

Rozwiązanie parlamentu nastąpi zapewne 22. lub 24. czerwca. *(Abdb. W. Z.)*

(Rozprawy w parlamencie.)

Londyn, 26. maja. Po głosowaniu nad bilem dla zapobieżenia przekupstwu i machinacyi przy wyborach, wniósł w izbie niższej na przedwczorajszem posiedzeniu p. T. Duncombe propozycyę, aby ten bil rozciągnięto także na hrabstwa. Lord J. Russell, od którego ten bil pierwotnie wyszedł, oświadczył, że z namysłu pominął hrabstwa. Od 75 lat obwiniają małe miasteczka o przekupstwo, ale nigdy nie wniesiono zażalenia przeciw całemu hrabstwu. Także kanclerz skarbu oświadczył, że ograniczenie tego bilu na pewną klasę wyborców ma wprawdzie coś nienawistnego, ale wyborcy w hrabstwach są także w jego oczach bez skazy; a nawet wieści o przekupstwie miasteczek są bardzo przesadzone. Maszynerya stósowna dla miasteczek nie wystarczy na całe hrabstwa. Rezultatem byłaby nakoniec indagacya, z którejby wynikła potrzeba odjąć całej Anglii prawo głosowania. Przy głosowaniu przeszła poprawka większością 109 głosów przeciw 71, więc większością 38 głosów przeciw rządowi. Na wniosek Aldermana Sidney wciągnięto do bilu także wszechnice, poczem odczytano bil po raz trzeci i ostatni. Kilku przeciwników poprawki p. Duncombe pochwalali ją w zasadzie, uważając ją tak jak lord John Russell tylko chwilowo za niestosowną. Tak zwrócił pan Cockburn uwagę kanclerza skarbu na „tyranię wyborczą“ lorda Londondery w hrabstwie Down w Irlandyi. Wkońcu zajmowała się izba dyskusyą nad przedmiotami miejscowemi, a posiedzenie trwało aż do trzy kwadranse na drugą po północy.

W izbie wyższej oświadczył wczoraj hrabia Derby na zapytanie markiza Breadalbane, że rząd popierać będzie bil względem milicyi, i że książę Wellington bilowi temu dał swoją sankcyę. *(P. Z.)*

Francya.

(Okólnik ministra nauk publicznych do rektorów objaśniający dekret względem nowego planu nauk.)

Paryż, 24. maja. *Moniteur* ogłasza okólnik ministra nauk do rektorów, który objaśnia dekret z 10. kwietnia r. b., a zarazem wyświeca sposób, w jaki podług życzenia rządu ma być nowy plan nauk pojęty i przeprowadzony.

Nowy plan nauk wyrachowany jest na to, że nie potrzebuje bezpośrednio i w zupełności być przyjętym w zakładach publicznych; słowem są to ramy, które do potrzeb rozmaitych zakładów przystósowane być mogą. Gramatyka, jeografia, historya francuska, arytmetyka, — są to przedmioty, których elewi wspólnie uczyć się muszą, dopokąd nie okażą wyraźnej skłonności do pewnego powołania i pierwszy egzamin złożyć są w stanie. Ci, którzy obstaną przy pierwszym egzaminie, mogą kontynować dalej studya literackie i umiejętne. Ale dotychczas nie było to umiejętne i literackie wykształcenie bynajmniej uregulowane, i w studyach tych panowało istne zamieszanie. Otóż przeznaczeniem dekretu z 10. kwietnia jest, położyć koniec temu zamieszaniu i uorganizować dwie serye studyów, których program wkrótce będzie ogłoszony. Literackie i umiejętne studya będą nawzajem się uzupełniać; bakalaureat ès lettres będzie umiejętny, a bakalaureat ès sciences literacki. Familiom ułatwi ten system wybór studyów podług powołania swych dzieci, które odtąd

Rozmaite wiadomości.

Zapowiedziane uroczyste roczne posiedzenie cesarskiej akademii umiejętności odbyło się w Wiédniu w sali stanowej dnia 29go maja o 12. godzinie w południe. Jego Excelencya pan minister spraw wewnętrznych jako kurator akademii zagaił posiedzenie mową, w której wyjaśnił czynności akademii w ogóle i członkom, równie jak prezydentowi akademii wdzięczność swoją wyraził za ich troskliwość i wytrwałość, a wkońcu i to nadmienił, że Jego Cesarska Mość zawsze zaszczyca akademię najwyższą opieką Swoją, zaczem zakład ten Najjaśniejszemu Panu największą winien wdzięczność. Potem miał mowę Jego Excelencya pan minister Baumgartner, jako prezydent akademii o celu i pożytku nauk przyrodzonych, a jeneralny sekretarz Dr. Schrötter podał w mowie swojéj szczegóły o czynnościach akademii i składzie jéj wewnętrznym, tudzież o zmarłych jéj członkach. Członkowie Dr. Kreil i baron Hammer-Purgstall mieli potem umiejętne mowy, pierwszy o meteorologii, drugi o różnorodności języków. Baron Hammer-Purgstall zakończył swoją mowę okrzykiem: „Niech żyje!“ na cześć Jego c. k. apostolskiej Mości, na co liczne zgromadzenie złożone z najwyższych i wysokich dygnitarzy państwa, wysokich wojskowych i uczonych wszelkich wydziałów odpowiedziało hucznemi okrzykami radości.

— Dziennik *Kaukaz* zawiera następującą wiadomość: Wyspy morza Kaspijskiego znane są już od dawna z niezliczonego mnóstwa szarych i czerwonych gęsi, łabędzi i innego ptactwa, które się tam zlatuje lub przechowuje przez zimę. Na morzu tem znajduje się wiele wysp niezamieszkałych i skał niedostępnych, a że letnią porą panuje tam upał nieznośny, przeto znachodzą się też i wszelkie warunki tworzenia się pognoju „Guano“, substancyi dla rolnictwa wielce przydatnej. Do Europy sprowadzano potąd nawóz ten z wielkim kosztem z Ameryki południowej i z wysp Australskich.

Pokazywano mi nieraz z daleka skały białe jak kreda; mieszkańcy wybrzeża zaręczali, że masy te formują się z odchodu ptasiego, i od niepamiętnych lat tam leżąc pobielały na słońcu. Nie miałem jednak nigdy sposobności zbliżyć się do tych skał, lub przedsięwziąć rozbiór chemiczny pognoju „Guano“ i tym sposobem sprawdzić wpływ jego na roślinność. Lecz gdy z każdym rokiem żegluga na Wołdze i morzu kaspijskiem się wzmaga, przeto morze to wraz z swemi wyspami stanie już dla Europy daleko dostępniejsze niż wyspy cichego oceanu, a handel pomienionem „Guano“ dostanie się wtenczas całkiem w ręce Rosyan, zwłaszcza, że Guano morza kaspijskiego niczem nie różni się od podobnéj substancyi z wysp cichego morza.

— Późnym wieczorem 17go maja zerwała się w Paryżu nadzwyczaj silna burza z ulewą. Grom uderzył w kilka budynków, lecz nigdzie nie sprawił pożaru. Baron H. wracając około 11. go-

dokładniejszych, do rozumu się odnoszących, nie zaś na fantazyi o-partych przedmiotów uczyć się będą. Zresztą oznaczy dokładniej kierujące idey osobny program, który wkrótce ma być wydany. *(G. W.)*

(Sprostowania. — Przyjęcie poety Alfreda de Musset do akademii francuskiej.)

Paryż, 27. maja. W dzisiejszej półurzędowej części *Monitora* czytamy uwiadomienie zbijające stanowczo pogłoskę, że rząd francuzki stara się nakłonić rząd hyszpański do samowolnego kroku. Uwiadomienie to jest następującej treści: „Niektóre dzienniki zagraniczne, wytrwałe w systematycznej nieprzyjaźni swej dla rządu księcia prezydenta republiki, zarzucają mu, że w Madrycie nalega na obalenie konstytucyi. To obwinienie jest zupełnie bezzasadne. Rząd francuski ceni zanadto swą własną niezawisłość, aby niemiał szanować także niezawisłości innych rządów, a nadto wykroczyłby on przeciw zasadom swoim, gdyby się mieszał w wewnętrzne sprawy Hyszpanii.

— Powodem tego, że się rozeszła była pogłoska o złamaniu ugody względem grobu świętego ze strony Porty, była ta okoliczność, jak donosi dziennik „*Union*," że Sułtan na żądanie Rosyi przyznał chrześcianom syzmatyckim osobnym firmanem zupełnie takie same korzyści, jak te, które pan Lavalette wyjednał na korzyść Francyi.

— Dziś odbyło się przyjęcie poety Alfreda do Musset do akademii. Nowy członek miał mowę powszechną na cześć swego poprzednika Emanuela Dupaty, na którą pan Nisard odpowiedział. *(G. Pr.)*

Szwajcarya.

(Obrady nad ustawą o druku w radzie wielkiej ukończone.)

Berna, 22. maja. Wielka rada ukończyła już obradę nad ustawą o druku, dodawszy do niej jeszcze następujące uwagi godne postanowienia: Za publiczne naruszenie honoru ma obwiniony na żądanie oskarzyciela uczynić zadość sumą pieniężną, którą sędzia oznaczy. Obrażonemu przez pismo publiczne wolno zrzec się publicznego ukarania swego przeciwnika i tylko poprzestać na wspomnionem zadośćuczynieniu prywatnem (w pieniądzach), które w drodze cywilnego procesu uskutecznione być powinno. Publiczne zniewagi wymierzone przeciw najwyższej władzy federacyjnej lub naczelnikowi zaprzyjaźnionego państwa, przeciw wyższej władzy rządowej lub sądowej kantonu, przeciw zawierzytelnionemu u federacyi posłowi pod względem jego stosunków urzędowych i przeciw jakiejkolwiek władzy federacyjnej będą karane więzieniem od 6 do 12, albo wydaleniem z urzędu lub z federacyi aż do 18 miesięcy, albo w mniejszego znaczenia wypadkach karą pieniężną aż do 300 franków; kara pieniężna może być także połączona z karą więzienia. Połowie wymienionej kary podpada wszelka obraza jakiegokolwiek świeckiego lub duchownego urzędnika kantonu. Nadużycie prasy dla rozszerzania bluźnierstw przeciw Bogu ma być karane więzieniem do 3 miesięcy i karą pieniężną do 200 franków. Rozszerzanie zmyślonych, przekręconych lub szkodliwych dla państwa i zagrażających bezpieczeństwu publicznemu wiadomości lub pogłosek, karane będzie więzieniem do 1 roku. Wzywanie do zbrodni, przestępstwa, nieposłuszeństwa dla ustaw itp. podpada karze więzienia aż do 1 roku i karze pieniężnej 300 franków. Podburzanie pojedyńczych klas, stanów lub towarzystw do nienawiści między sobą lub przeciw władzy, i przylepianie plakatów zakazanej treści ulega takiej samej karze. — Zbieranie pieniędzy dla pokrycia kosztów procesu, kary, wynagrodzenia szkody itp. będzie karane więzieniem do 8 dni i karą pieniężną do 60 franków. Za powtórnem dopuszczeniem się przestępstwa druku nastąpi wykluczenie z redakcyi na 2 lata. Odpowiedzialnymi za przestępstwo druku są: Wydawca, autor, nakładca, drukarz i rozszerzacz. Przy naruszeniach czci umarłych przysłuża sukcesorom i krewnym prawo oskarzenia. Ustawa ta, przeciw której jak najgwałtowniej występywali mowcy lewej strony, ma być podług konstytucyi po 3 miesiącach znowu wzięta pod obradę. *(G. P.)*

(Ostateczne zredagowanie ustawy o druku.)

Berna, 26. maja. Dziś chodziło już o ostateczne zredagowanie ustawy o druku. Potwierdzony na poprzedniem posiedzeniu wniosek, aby wszystkie rezonujące artykuły przez autorów podpisane były, powtórzono i dziś także; ale rząd zaproponował uchylenie jego, a wielka rada podzielała także to zdanie. Nowa ustawa o druku ma zatem wejść prowizorycznie w moc obowiązującą bez powtórnej obrady w ośm dni po ogłoszeniu jej przez rząd i za przyzwoleniem ze strony rady federacyjnej aż do wydania nowego kodeksu karnego. *(G. Pr.)*

Niemce.

(Sprawy sejmu związkowego.)

Frankfurt n. M., 26. maja. Zwyczajne czwartkowe posiedzenie sejmu związkowego zostało na ten tydzień odwołane przez bawarskiego delegowanego, który teraz objął prezydyum sejmu związkowego. Przyczyną tego był zapewne najpierw brak naglących wniosków, a powtóre nieobecność kilku członków sejmu zwiazkowego. Z tych powrócą już, jak słychać, hrabia Thun i pan Bismark-Schönhausen z końcem tego tygodnia — podobno w sobotę — z Karlsbadu i Berlina. Zdaje się, że potem będzie powzięta stanowcza uchwała względem początku feryi, które 6—8 tygodni trwać będą.

(Jej Mość Cesarzowa Rosyjska oczekiwana w Schlangenbad.)

Schlangenbad, 25. maja. Podług nadesłanych tu wiadomości przybędzie do nas Jej Mość Cesarzowa Rosyi we środę 2go czerwca, i w razie, gdyby podróż z Weimaru, gdzie przybędzie w sobotę przed Zielonemi świętami, aż do nas wydawała się Jej za długa na dzień jeden, przenocuje w Frankfurcie. *(Pr. Ztg.)*

(Pismo król. hanowerskiego ministeryum względem zmiany ustawy konstytucyjnej z 5. września 1848.)

Hanower, 24. maja. Pismo król. ministeryum z dnia 14go maja 1852, względem zmiany konstytucyjnej ustawy z dnia 5. września 1848 jest następującej osnowy:

„Konstytucya, która teraz w królestwie istnieje, powstała w wielkiej części w roku 1848 pod wpływem owoczesnych stosunków, i podziela z innemi utworami tego czasu, chociaż cokolwiek w mniejszym stopniu, niedostateczności, od których płody wzburzonych czasów rzadko kiedy są wolne

Wstrząśnione podówczas położenie publicznych stosunków Niemiec było także przyczyną, że w składzie nowych przepisów konstytucyjnych nie można było ściśle zachować ich zgodności z prawem związkowem.

Ponieważ stosunki w ogóle, a w szczególności także prawo publiczne w Niemczech nabyło teraz więcej mocy, przeto poczytał sobie królewski rząd za powinność poddać pod ścisłą rewizyę konstytucyjną ustawę z roku 1848.

Po ukończeniu tej rewizyi, w której królewski rząd kierował się jedynie względami, jakich wymaga nierozdzielne dobro kraju i korony, widzi się królewski rząd utwierdzonym w tem przekonaniu, że konstytucyjna ustawa z roku 1848 zawiera rózne postanowienia, potrzebujące koniecznie nagłej zmiany. Proponujemy więc, aby zgromadzone stany przedłożonym w tej mierze propozycyom i mającym

---

dziny do domu, niemógł zdążyć przed burzą i olśnięty był nagle gromem, tak że przez kilka sekund stał jakby w pośród płomieni. Impet piorunu poszedł był za przyciągającą siłą łańcuszka od zegarka w kieszónce kamizelki, zgruchotał jedno jego ogniwko na sześć części, stopił kluczyk od zegarka, skręcił haczyk u łańcuszka i wyleciał spodem kieszonki, którą nieco nadpalił, porwawszy ze sobą medalionik i mały kluczyk złoty. Baron H. niedoznał zresztą na ciele najmniejszej szkody, i prócz glaśnięcia elektrycznego niczego więcej nie doświadczył. Jakoż w domu dopiero postrzegł skutki tego wypadku.

— Dnia 1go maja wydarzyło się w Kairze szczególne zjawisko. „Khamsin" (wiatr stepowy) i wiatr północny wichrzyły jeden przeciw drugiemu. Powstała ztąd burza okropna, a wiatr północny wkońcu przeważył. Drzewa wyrwane z korzeniem pokładły się pomostem i zniszczał przytem wspaniały ogród w Choubra i okolicy. Najprzód zaczęło grzmieć, poczem padał grad w Egipcie nigdy potąd niesłychany, wkońcu zaś lunął deszcz nawalny. Nazajutrz 2go maja, zaczął znowu dąć zaduszający wiatr stepowy z większym niż zwykle impetem.

— Podług wykazu drukowanego na rozkaz izby niższej w Londynie, rozbiło się w zeszłym roku 611 okrętów angielskich. Z tych było 600 okrętów żaglowych z ładunkiem 110,670 beczek, a 11 parowców z 1306 beczkami ładunku. Handel angielski zatrudniał w zeszłym roku 22,902 statków angielskich o 4,938 386 beczek ładunku i 16,286 statków zagranicznych o 2,933,708 beczek, które zawinęły do Anglii; odpłynęło zaś z Anglii: 21,789 okrętów angielskich o 4,882,490 beczek i 17,707 okrętów zagranicznych o 3,225,614 b. p. Zbudowano w zeszłym roku 617 okrętów (587 żaglowych i 30 parowych) z drzewa i 55 z żelaza; z tych 7 żaglowych, a 48 parowych.

Sposób na wyniszczenie gąsienic w kapuście.

Pan Brandys, właściciel dóbr Kalwaryi, w obwodzie Wadowickim leżących, zrobił już przed kilkunastu laty dostrzeżenie, że motyle w czasie składania jajek szukają cienia, i że kapusta w chwili, gdy się w główki formuje, udziela motylom na liściach rozłożonych najniższych schronienia i spokoju do tej czynności. Od tego czasu postanowiono w tém gospodarstwie w chwili tej obrywać dolne rozłożyste liście z kapusty, gdyż z niemi oddala się zarazem zarodek gąsienic; liście zaś oplukano służą dla bydła rogatego za pokarm zdrowy i przyjemny. Już lat kilkanaście sposób ten wyniszczenia zarodków gąsienic w tych dobrach z korzyścią wszedł w użycie, i od tego czasu pozbawiono się jednéj z tak licznych plag gospodarskich nietylko bez uszczerbku, lecz raczej z korzyścią dla kapusty; ponieważ po ogołoceniu jéj z liści niepotrzebnych, a pokarm z ziemi zabierających, z nadzwyczajną siłą w olbrzymie głowy się wywięzuje.

się wydać dla uskutecznienia tych propozycyi przepisom dały swe konstytucyjne przyzwolenie. *(W. Z.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 28. maja.)

Metal. austr. 5% $78\frac{1}{2}$; $4\frac{1}{2}$ $70\frac{5}{8}$. Akcye bank. 1347. Sardyńskie —. Hyszpańskie $42\frac{15}{16}$. Wiedeńskie —. Losy z r. 1834 180; 1839 r. $103\frac{1}{8}$.

Prusy.

(Ustawa względem budżetu na rok 1852.)

Berlin, 29. maja. Ustawa z dnia 14. maja r. b. tycząca się ustanowienia budżetu na rok 1852 jest dosłownie następującej treści.

„My Fryderyk Wilhelm, z Bożej łaski Król Prus i t. d. rozporządzamy z przyzwoleniem izb, co następuje:

§. 1. Budżet państwa na rok 1852 ustanawia się w dochodach na 97,001,021 talarów, a w wydatkach na 99,434,734 talarów, mianowicie na 96,151,982 talarów w wydatkach stałych i na 3,282,752 talarów w jednokrotnych i nadzwyczajnych wydatkach.

§. 2. Naszemu ministrowi finansów polecone jest przeprowadzenie tej ustawy.

Dokumentalnie z Naszym najwyższem własnoręcznym podpisem i wyciśniętą pieczęcią królewską.

Belevue, 14. maja 1852.

(L. S.) *Fryderyk Wilhelm.*

v. Manteuffel. v. der Heydt. Simons. v. Raumer. v. Westphalen. v. Bodelschwing. v. Bonin. *(P. S. A.)*

(Pismo gabinetowe o wyznaczeniu stałych dochodów dla arcybiskupstw i t. d. katol. w Prusiech.)

Berlin, 26. maja. W dzienniku *„Correspondenz Bureau“* czytamy, co następuje: Jak wiadomo, jest to już oddawna jednem z najusilniejszych wymagań kościoła katolickiego w Prusiech, aby dla wyposażenia jego arcybiskupstw, biskupstw i fundacyi stosownie do buli de salute animarum stałe dochody z lasów rządowych wyznaczone zostały. Ciekawem więc będzie dowiedzieć się teraz z nieogłoszonego dotąd królewskiego pisma gabinetowego, że Jego król. Mość jeszcze w roku 1847 uznał dopełnienie tego kościołowi katolickiemu zrobionego przyrzeczenia za obowiązek, który dłużej odwlekanym być niepowinien. Zakończenie tego rozkazu gabinetowego adresowanego do ministrów państwa: Eichhorna, Bodelschwingha, hrabiego Stolberg i Duesberga z 15. stycznia 1847 jest dosłownie następujące: „Natomiast uznaję ze względu na przyrzeczenie zrobione kościołowi rzymsko katolickiemu stosownie do buli de S. A. za słuszne i konieczne, aby przyobiecane wyznaczenie stałych dochodów z lasów rządowych wreszcie uskutecznione zostało, ku czemu też należyte kroki poczynić potrzeba, nie przyznając jednak przytem kościołowi prawa posiadania i administrowania pewnych włości. Pragnąc tym sposobem doczekać się jak najprędszego uregulowania stosunków dotacyjnych tak ewanielickiego, jakoteż rzymsko-katolickiego kościoła, polecam Panom wziąć tę sprawę jak najspieszniej pod obradę w ministeryum i wyglądam w jak najkrótszym czasie jego sprawozdania, z którem zarazem tyczące się projekta do ustaw przedłożone być mają.“

Polityczne wypadki z ostatnich lat przeszkodziły wypełnieniu tej woli królewskiej. *(Abbl. W. Z.)*

(Kurs giełdy berlińskiej z 29. maja.)

Dobrowolna pożyczka 5% $102\frac{1}{2}$ p. $4\frac{1}{2}$% z r. 1850 103. $4\frac{1}{2}$% z r. 1852 —. Obligacye długu państwa $90\frac{5}{8}$. Akcye bank. 102 l. Pol. list. zastaw. —; nowe 96; Pol. 500 l. 88; 300 l. $151\frac{1}{2}$ l. Frydrychsdory $13\frac{1}{12}$. Inne złoto za 5 tal. $10\frac{1}{2}$. Austr. banknoty 85.

Królestwo Polskie.

(Powrót Jego ces. Mości do Warszawy.)

Warszawa, 29. maja. Onegdaj o godz. $11\frac{3}{4}$ wieczorem Najjaśniejszy Cesarz i król raczył wrócić koleją żelazną z zagranicy do Warszawy. Z Jego ces. Mością przybył Jego królewicz. Mość książę Fryderyk Karol Pruski.

W orszaku J. C. K. Mości wrócili z zagranicy: Jenerałowie-adjutańci: Hr. Orlow i Adlerberg, baron Liven i Ogarew, oraz jenerałowie-majorowie książę Menszyków i hrabia Orłów-Denisow, jakoteż radzca stanu leib-medyk Jego c. k. Mości Karel. *(G. War.)*

Rosya.

(Ukaz Jego ces. Mości do rządzącego senatu.)

Petersburg, 6. (18) maja. W Imiennym Jego Cesarskiej Mości najwyższym ukazie do rządzącego senatu w dniu 21. kwietnia (3. maja) roku bieżącego z własnoręcznym Jego Cesarskiej Mości podpisem wydanym, wyrażono:

„Ciągłym przedmiotem życzeń Naszych było, aby Szlachta pochodzenia Polskiego w guberniach zachodnich cesarstwa: Kowińskiej, Wileńskiej, Grodzińskiej, Mińskiej, Wołyńskiej, Podolskiej i Kijowskiej spółubiegała się ze Szlachtą Wielkorosyjską wszystkich wyznań innych gubernii cesarstwa w szlachetnych uczuciach obowiązków wiernych poddanych, służenia w szeregach wojsk zwycięzkich Naszych, lub poświęcała się służbie cywilnej.

Z Największym żalem Naszym, nadzieje Nasze nię ziściły się, wyjąwszy rzadkie wyjątki tembardziej zasługujące na pochwałę i względy. Większa zaś część młodej szlachty należącej do najdostatniejszych rodzin oddaje się próżniactwu, nie wstępując w żadną służbę.

Tak przeciwne uczucia istotnemu obowiązkowi zacnego szlachcica, niemogą być dłużej cierpiane. Dlatego rozkazujemy:

1) Synów szlacheckich obywateli ziemskich wyznania nieprawosławnego w wyż pomienionych guberniach, posiadających z dziedzictwa, lub z posagu żon, najmniej sto dusz włościan po dojściu do lat 18 wieku wysyłać na służbę, dla zaliczenia w poczet podchorążych lub junkrów, stosownie do złożonego egzaminu, albo jeżeli tegoż egzaminu nie dopełnią, zaliczać do żołnierzy z prawem służącém szlachcie.

2) Od tego wyjmują się tacy, którzy stawiać się będą dobrowolnie na służbę, nie młodsi jak lat 16 do 18tu, którym służy prawo dowolnego wyboru służenia w jakimkolwiek pułku lub rodzaju wojsk, podług własnego życzenia, ale nie inaczej jak po odbytym egzaminie.

3) Życzący wejść do służby cywilnej, powinni zadeklarować, gdzie chcą być przeznaczonymi, ale tylko nieodzownie w guberniach Wielkorosyjskich.

4) Wyłączają się także ci, którzy po osobistem przekonaniu się Jenerał-gubernatorów, okażą się niezdolnymi z powodu wad cielesnych lub słabości zdrowia, i w takim razie rewizya ta ma być powtarzaną corocznie do 25 lat wieku.

5) Również wyłączają się od obowiązku służby synowie jedynacy w familiach.

6) Rewizyę i wysyłanie na służbę dopełniać dwa razy corocznie: 1go stycznia i 1go lipca, począwszy od 1go lipca roku bież.

7) Wykonanie niniejszego w całej zupełności wkłada się na ścisłą odpowiedzialność Jenerał-gubernatorów, Gubernatorów i Marszałków gubernialnych szlachty.

8) Przepisy o egzaminach i przeznaczeniu do służby będą po szczególe ułożone w ministerstwie wojny i zakomunikowane, gdzie należy. *(G: Wars.)*

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Sanockim.)

Sanok, 24. maja. Według doniesień handlowych sprzedawano od 1. do 15. b. m. na targach w Sanoku, Dobromilu, Lisku, Rymanowie i Dynowie w przecięciu korzec pszenicy po 11r.—10r.24k. —10r.24k.—10r.24k.—11r.12k.; żyta 8r.52k.—8r.24k.—9r.—8r.24k. —8r.48k.; jęczmienia 7r.16k.—6r.48k.—8r.—6r.42k.—8r.; owsa 4r. 36k.—3r.42k.—4r.12k.—4r.—4r.; hreczki w Dobromilu 8r.24k.; kukurudzy w Rymanowie 8r.12k.; ziemniaków 0—4r.—5r.—0—4r. Cetnar siana po 1r.16k.—48k.—1r.—41k.—1r. Sag drzewa twardego kosztował 4r.24k.—5r.12k.—5r.—7r.12k.—5r., miękkiego 3r.24k.—4r.12k.—3r.—6r.—3r. Za funt mięsa wołowego płacono $5\frac{3}{5}$k.—$4\frac{1}{5}$k.—5k.—4k.—$4\frac{3}{5}$k. i za garniec okowity 2r.8k.—2r.30k.—0—1r.20k.—1r.20k. m. k.

Kurs lwowski.

Dnia 2. czerwca.		gotówką zlr.	gotówką kr.	towarem zlr.	towarem kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	43	5	47
Dukat cesarski	„ „	5	47	5	51
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	2	10	5
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	56	1	57
Talar pruski	„ „	1	47	1	49
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	26	1	27
Galicyjskie listy zastawne za 100 zlr.	„ „	83	42	83	58

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 2. czerwca 1852.		zlr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	mon. konw.	—	—
Przedano „ „ 100 po	„ „	84	10
Dawano „ „ za 100	„ „	83	40
Żądano „ „ za 100	„ „	—	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 2. czerwca)

Amsterdam — — l. 2. m. Augsburg $120\frac{1}{2}$ l. uso. Frankfurt 129 l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg $178\frac{1}{2}$ l. 2. m. Liwurna 119 p. 2. m. Londyn 12.7. l. 2. m. Medyolan $120\frac{1}{2}$. Marsylia 143 l. Paryż 143 l. Bukareszt 226. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. $95\frac{7}{8}$. lit. B. $107\frac{1}{4}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2. czerwca.

Hr. Dzieduszycki Kazimierz, z Niesłuchowa. — Baron Czechowicz Alexander, z Pilip. — PP. Dwernicki Wincenty, z Temeszowa. — Jaźwiński Alexander, z Podniestrzan. — Kęplicz Kajetan, z Kapuścinka. — Szczepański Tadeusz, z Czajkowiec. — Turczyński Jan, z Soposzyna.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2. czerwca.

Książę Poniński, c. k. Podporucznik, do Żółkwi. — Hr. Lambert, c. ros. jenerał-major, do Krakowa. — Hr. Łoś Julian, do Żółkwi. — Baron Boxberg, do Czerniowiec. — PP. Łączyński Józef, do Złoczowa. — Antoniewicze Mikołaj i Wincenty, do Żółkwi. — Batowski Antoni, do Kulikowa. — Rudnicki Teodor, do Strzałek.

TEATR.

Dziś: opera niem.: **„Nabuccodonosor.“**

Jutro: **Koncert** pana Kellermanna i dramat polski: **„Arcydzieło nieznane.“**

W sobotę: na dochód JPanny Berwison komedya niem.: **„Das Gefängniss.“**

Główny Redaktor **M. Szrzeniawa Sartyni.**

Z c. k. galic. drukarni rządowej.